

БАЛКАНИСТИЧНИ ПЕРСПЕКТИВИ ОТ КРЪГЛА МАСА В СОФИЯ

LYUDMILA MINDOVA

*Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology
of the Bulgarian Academy of Sciences*

BALKANISTIC PERSPECTIVES FROM A ROUNDTABLE IN SOFIA. A report on the Roundtable in honor of Dr. Sanya Velkova-Kozhuharova: *History and Culture of the Balkans: Foreign Influences, Contextual Adaptation, Hybrid Phenomena* (Sofia, Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology of the Bulgarian Academy of Sciences, 2–3 November 2023).

Keywords: Balkans, roundtable, conference, Sofia, Sanya Velkova-Kozhuharova, Balkan literatures, Balkan history

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2024.13.255-258>

На 2 и 3 ноември 2023 г. по инициатива на учени от Института за балканистика с Център по тракология на БАН Проф. Александър Фол беше проведена научна кръгла маса на тема *История и култура на Балканите: Чужди влияния, контекстуална адаптация, хибридни явления*. Кръглата маса беше специално посветена на паметта и научното дело на д-р Саня Велкова-Кожухарова (1965–2011), която като балканист и гърцист с дейността и изследванията си обогати значително балканистиката, имагологията и българското познание за гръцката култура през кратките, за съжаление, години на своя живот.

След като откриха събитието в конферентната зала на Регионалния исторически музей София в Ларгото, доц. Гергана Дончева и доц. Людмила Миндова дадоха думата на проф. Кирил Топалов и проф. Рая Заимова, които представиха накратко основните насоки в научните занимания на д-р Велкова-Кожухарова. Като нейна дългогодишна колега в Института за балканистика проф. Заимова обърна специално внимание на значимите ѝ приноси в областта на българо-гръцките културни и исторически контакти, ясно откритими в сборника с нейни студии и статии *Българи и гърци. Черти от взаимните им*

представи.¹ В своето слово проф. Топалов сподели отличните си впечатления от д-р Велкова-Кожухарова не само като балканист и гърцист с ярко присъствие, но и като доблестна личност и прекрасен приятел. След Стефан Гечев – подчерта проф. Топалов, – който посвети много години на взаимното опознаване на българската и гръцката култура, д-р Саня Велкова беше от следващото поколение, които още повече развиха тази област у нас. Проф. Топалов представи някои от най-значимите трудове на авторката, сред които са *Образът на славянския съсед в Гърция между двете световни войни* (История, 1997, по 1: 46–52); *Образът на балканския съсед в гръцките учебници по история в гимназиалния курс* (В: *Образът на другия в учебниците по история на балканските страни*. София, 1998: 90–100); публикуваната ѝ през 2002 г. дисертация под научното ръководство на проф. Марин Жечев “Славянският съсед” и гръцкият национален “образ Аз” (София: Херон прес) и др.

Както във въвеждащите думи към кръглата маса, така и в представените доклади ясно личеше уважението към специалното място на талантливата и ерудирана българска изследователка. Със своята научна прецизност и добросъвестност, с етичността и отзивчивостта си, с интереса си към новите области на познанието и особено с големия си принос в българо-гръцките културни и научни връзки тя остави ярка следа в съзнанието и сърцата на своите колеги и приятели.

На поканата да се присъединят към кръглата маса се отзоваха водещи изследователи от страната и чужбина, представители на различни академични институции: Софийския университет Св. Климент Охридски, Института за литература (БАН), Университета в Гент, Университета по библиотекознание и информационни технологии в София, Центъра за история и палеография на Гръцката фондация за култура към Националната банка на Гърция, Центъра за академични изследвания – София. Беше активно присъствието и на учени от Института за балканистика с Център по тракология Проф. Александър Фол – сред тях както колеги и приятели на Саня Велкова-Кожухарова, така и докторанти и постдокторанти с близки до нейните научни интереси.

Кръглата маса беше проведена в четири заседания през двата дни. В първото заседание бяха представени доклади, посветени на балканската книжнина през XIX век. Калин Михайлов анализира сонетното творчество на Стоян Михайловски; Андриана

¹ Под съставителството на проф. Заимова и проф. Юра Константинова сборникът е издаден от Института за балканистика през 2014 г. и е едно от ценните балканистични издания от последните години.

Спасова представи част от изследванията си върху алегоризма в басните и публицистиката на Петко Р. Славейков; Владимир Игнатов направи оригинален паралел между културната и редакторска политика на Г. С. Раковски и Данило Медакович; Славя Неделчева сподели своите наблюдения за значимостта на фигурата на Скендербег в албанското и българското Възраждане.

Във втория панел на кръглата маса бяха представени докладите на Раймон Детрез с неговия оригинален поглед за Полуострова като *център на периферии*; на Рая Заимова за пътешествията на Жан-Александър Бюшон през XIX век в Гърция; на Мария Литина и на Стаматия Фотиаду с актуални интерпретации за българо-гръцките религиозни отношения по време на Балканските войни.

Балканските литератури през XX век бяха обект на задълбочено проучване в третото заседание на кръглата маса, която откри проф. Румяна Л. Станчева с доклад върху румънската писателка Габриела Адамещяну в контекста на съвременните изследвания в областта на сравнителното литературознание. След нея Людмила Миндова представи доклада си за гръцките топоси в лириката на няколко сръбски поети от втората половина на XX век; Фотини Христакуди-Константиниду – за новогръцкия литературен модел; Антоанета Балчева – за образа на България в хърватските пътеписи; Надежда Стоянова – за Атанас Далчев и неговата прозаична *Малка цариградска мозайка*; Нели Попова – за проблемите на идентичността и другостта в романовия свят на Реа Галанакис. В последната част на този панел Маламир Спасов предложи собствен поглед върху Млекарницата на Енаке – един оригинален образ от българо-румънските литературни взаимни представи през периода на авангардизма.

В заключителното заседание на кръглата маса бяха изнесени няколко доклада, обединени тематично под названието *Образование и визуална култура на Балканите през XX и XXI век*. Юра Константинова дискутира какво означава да си гръцки студент в България през епохата на социализма; Николай Чернокожев анализира визуалното представяне на Балканите в книгата на д-р Албрехт Вирт от 1914 г.; Жоржета Назърска изследва българските образи на Ориента и туризма по родното Черноморие през периода от 20-те до 80-те години на XX век, а Гергана Дончева разкри иконичните употреби в балканския киноконтекст от 60-те години на XX век на една от най-прочутите френски актриси: Бриджит Бардо.

С инициативата в памет на д-р Саня Велкова-Кожухарова организационният комитет постигна целта си да напомни за нейното ярко присъствие в българската балканистика и същевременно да обогати и издигне научния хоризонт в хуманитарните изследвания върху Полуострова. Като автор, филолог и историк д-р Велкова-Кожухарова остави великолепни текстове в областта на имагологията, критическата рецепция на гръцката литература, българо-гръцките и балканските взаимни представи. Талантът, ерудицията и научната ѝ прецизност са пример не само за колегите и съвременниците ѝ, но и за следващите поколения изследователи, а личността и научното ѝ творчество – прекрасен повод за развитие на филологическите и историческите перспективи пред балканистичното научно поле.

Кръглата маса се оказа и повод за плодотворно академично сътрудничество между софийския Институт за балканистика и люблинското списание *Кирило-Методиевски записки*. Изнесени на форума доклади, преработени като научни статии и преминали двойно анонимно рецензиране, ще бъдат публикувани в два поредни броя на изданието, а впоследствие и в отделен сборник на ИБЦТ – БАН.

LYUDMILA MINDOVA (ЛЮДМИЛА МИНДОВА), ASSOC. PROF. PHD
Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology of the Bulgarian Academy of Sciences
 <https://orcid.org/0000-0002-7914-3076>

“Balkanistic Perspectives from a Roundtable in Sofia.” [Original title in Bulgarian:

„Балканистични перспективи от кръгла маса в София.“]

Cyrillo-Methodian Papers, no 13 (2024): 255–258.

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2024.13.255-258>

